

JHS 182 ICT-palvelujen kehittäminen: Laadunvarmistus

Liite 1 Laadunvarmistuksen tehtäviä

Versio: 1.0

Julkaistu: 15.12.2011

Voimassaoloaika: toistaiseksi

1 Yleistä

Tässä liitteessä esitetään tietojärjestelmien sekä niiden avulla tarjottavien palvelujen laadunvarmistukseen liittyviä tehtäviä, joiden tulee olla selkeästi vastuutettuja.

2 Tehtävät

- Organisaation vastuulla olevaan ohjelmistoon, tietojärjestelmään tai sellaisen avulla tarjottavaan palveluun kuuluvia laadunvarmistustehtäviä (taulukossa näihin viitataan sanalla ”tuotos”):

Vastuullinen	Tehtävä
	Tuotoksen laatukriteerien ¹ määrittäminen.
	Tuotokselle asetettujen laatukriteerien toteutumisen valvonta.
	Tuotoksen tukipalvelujen ² laatukriteerien määrittäminen.
	Tuotoksen tukipalveluille asetettujen laatukriteerien toteutumisen valvonta.
	Tuotosten tarjonnan laadunvarmistaminen (tarjonnan pitäminen kattavana ja ajantasaisena; tarpeettomista ratkaisuista luopuminen ja uusiin tarpeisiin vastaaminen soveltuvilla tuotoksilla).
	Tuotoksen käyttöönoton laadun varmistus, sisältäen mm: käyttöönoton suunnittelun, ohjeistuksen ja tuotoksen käytettävänä olemisesta tiedottamisen.

- Organisaatiolle kuuluvia kehityshankkeisiin liittyviä laadunvarmistustehtäviä:

Vastuullinen	Tehtävä
	Kehityshankkeen käynnistämisen laadun varmistaminen (hankkeella on mm. selkeä tavoite, dokumentoidut vaatimukset ja valmistumisen edellytykset).
	Kehityshankkeen resursoinnin laadun varmistaminen (hankkeella on mm. rahalliset, materiaaliset, tekniset, infrastruktuurialiset ja henkilöstölliset resurssit riippumatta siitä, ovatko ne organisaation omia tai kehityshanketta varten erikseen hankittuja).
	Kehityshankkeen ohjeistamisen laadun varmistaminen: hankkeen vastuulla olevat asiat on määritetty, hankkeella on selvillä organisaation kokonaisarkkitehtuurin linjaukset (toiminta-, tieto-, tietojärjestelmä- ja teknologia-arkkitehtuurin vaatimukset, integrointi- ja tietoturvaoperaatiot jne.) sekä hankkeen aikaiset raportointi- ja ohjausmekanismit on kuvattu.
	Kehityshankkeen seurannan ja valvonnan laadun varmistaminen (hankkeen velvoite raportoida on sovittu, keskeiset raportoitavat asiat ja raporttien seuranta organisaatiossa on määritetty).
	Kehityshankkeen laatukriteerien määrittäminen (koskee sekä hankkeen tuotosta että toimintaa) sekä keskeisten mittarien määrittäminen (yhdessä hankkeen kanssa).
	Kehityshankkeen tuotosten laadun tarkastaminen ja hyväksyminen.
	Kehityshankkeen tuotosten käyttöönoton laadunvarmistus (tarkistetaan mm: hyväksymistestiraportti, käyttöönottosuunnitelma, käyttöohjeet, koulutussuunnitelma, tiedotussuunnitelma, suunnitelmat tukipalveluista jne.).

- Kehityshankkeelle kuuluvia laadunvarmistuksen tehtäviä:

¹ Laatukriteereitä ovat mm. käytön helppous, yhteentoimivuus, tuen/koulutuksen saatavuus ja palvelutason elementit kuten käytettävyys, tavoitettavuus, vasteajat, palvelukatkojen kesto & määrä, jne.

² Tukipalveluja ovat esim. palvelupisteet, koulutus, infrastruktuuri, riskien hallinta (etenkin käyttökatkoihin varautuminen)

JUHTA - Julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunta

Vastuullinen	Tehtävä
	Kehityshankkeen suunnittelu, toteuman seuranta ja raportointi.
	Keskeisten laatumittarien määrittely ja niistä sopiminen hankkeen asettajan kanssa.
	Laatumittareiden säännöllinen seuranta (ja raportointi hankkeen asettajalle).
	Riskien ja niiden vaikuttavuuden tunnistaminen, suurimpien riskien ehkäiseminen ja/tai toteutumiseen varautuminen ja jatkuva seuranta sekä raportointi hankkeen asettajalle.
	Toteutettavien vaatimusten määrittely ja kuvaaminen (mukaan lukien ei-toiminnalliset ja arkkitehtuuriset) siten, että hankkeen asettajan esittämät tarpeet on huomioitu. Määrittelydokumenttien katselmointi ja katselmointien dokumentointi.
	Vaatimusten mukaisen toteutuksen suunnittelu niin, että myös ei-toiminnalliset (mm. arkkitehtuurinmukaisuus, tietoturva, laajennettavuus, uudelleenkäytettävyyys) vaatimukset tulee huomioitua. Suunnitelmien katselmointi ja katselmointien dokumentointi.
	Testauksen suunnittelu niin, että ohjelmiston toiminnallisten ja ei-toiminnallisten vaatimusten (kuten esim. vakaus, vikasietoisuus ja suorituskyky) mukaisuus tulevat todennettua. Testaussuunnitelmien katselmointi ja katselmointien dokumentointi.
	Vaatimuksia vastaavien toiminnallisuuksien toteutus siten, että myös ei-toiminnalliset vaatimukset on huomioitu (esimerkkejä tämän taulukon alla).
	Toteutuksen laadun varmistus testaamalla. Havainnot, mitatut tulokset sekä poikkeamat dokumentoidaan. Dokumentaatio katselmoidaan ja katselmointi dokumentoidaan.
	Kaikki tuotetut dokumentit on katselmoitu siten, että katselmoinneissa on oleelliset laatutekijät ja näkökulmat huomioitu. Katselmoinnit on dokumentoitu.

Ohjelmistotuotteen ei-toiminnallisia vaatimuksia voivat olla mm:

- teknologiat noudattavat arkkitehtuurilinjauksia.
- toteutuksen modulaarisuus (voi mahdollistaa mm. uudelleenkäytettävyyden ja laajennettavuuden).
- toteutus mahdollistaa suorituskyvyn lisäämisen (esim. toiminnallisuuden hajautukselle ei ole esteitä).
- toteutus on ylläpidettävissä (ohjelmistokoodin selkeys).
- rajapinnat (käytettävät standardit ja itse toteutettavat) noudattavat arkkitehtuurilinjauksia.
- toteutuksen siirrettävyys ympäristöstä toiseen on tarpeellisella tasolla.
- automaattisten testien määrä on halutulla tasolla.
- vikasietoisuus on tarpeellisella tasolla.
- tietoturva (auditoitavuus jne.) noudattaa arkkitehtuurilinjauksia.